

Oslo, 18. desember 2020

Innspill til Kulturdepartementet statsbudsjettet 2022

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) vil med dette gi innspill om tilskudd til studieforbund og Vofo i statsbudsjettet for 2022. Innspillet retter seg til statsbudsjettets kap. 315 post 70 og kap. 315 post 72. Innspillet har som formål å vise hvordan tilskuddene til våre organisasjoner kan utvikles for å gjøre oss i best mulig stand til å møte forventningene til vårt arbeid.

Vofo ber om følgende prioriteringer:

- 1. Opplæringstilbudet i frivillig sektor i regi av studieforbundene styrkes ved å øke statsbudsjettets kap. 315 post 70 med 25 millioner kroner.**
- 2. Det lages en opptrappingsplan med mål om nå 250 millioner kroner innen 2025**
- 3. Tilskuddet til Voksenopplæringsforbundet styrkes med 2 millioner**
- 4. Studieforbund gis rett på momskompensasjon.**

Argumentasjon og forklaring.

1. Tilskudd til studieforbund godkjent av Kulturdepartementet økes med 25 millioner kr.

Studieforbundene er demokratiske organisasjoner med til sammen over 300 frivillige organisasjoner som medlemmer. Som utdanningsinstituttet til frivillig og ideell sektor er studieforbund en viktig drivkraft for læring og styrker samfunnets evne til å møte mange uttalte politiske ambisjoner og mål innenfor kultur- og frivillighetspolitikken. I 2019 arrangerte studieforbundene godkjent av Kulturdepartementet nesten 32 800 kurs for 300 000 deltakere over hele landet. Studieforbundene gir tilskudd til kursvirksomhet, kvalitetssiker og motiverer medlemmene til å tilby kompetansebygging og opplæring i tråd med voksenopplæringsloven.

Det er behov for å styrke og synliggjøre studieforbundenes rolle i et utvidet perspektiv på kompetanse og opplæring. Studieforbundenes opplæringstilbud er en viktig arena der voksne kan ta del i livslang læring og bli aktive deltagere i samfunn og arbeidsliv, og spille en viktig rolle med å tilby god, fleksibel og brukertilpasset opplæring utenfor det formelle utdanningssystemet i et samfunn i stadig endringer.

Opplæring og kunnskapsdeling er en forutsetning for en velfungerende frivillighet og kulturliv. Organisert opplæring sikrer nødvendig kompetanse til å drive og utvikle organisasjoner, den bidrar til rekruttering, og er et viktig virkemiddel for frivillige organisasjoner til å skape deltagelse i samfunn og arbeidsliv. Vi trenger flere læringsarenaer der mennesker kan oppleve mestring og overvinne hindringer for læring. Det bidrar til å bygge mennesker og demokrati, og til å forvalte verdier vi som fellesskap setter høyt.

Frivilligheten er en viktig partner for det offentlige i å løse oppgaver innenfor flere samfunnsområder. Den norske beredskapen er avhengig av godt skolerte, frivillige

redningsmannskaper i redningsaksjoner. Barn må være i gode og kvalifiserte hender på trening, i teatergrupper og på speidertur. Integrering i det norske samfunnet krever gode læringsarenaer for språktrening og kulturkompetanse. Funksjonshemmede trenger tilpassede læringsarenaer for å bygge kompetanse og livsmestring. En sterk og kompetent frivillig sektor med tillit hos myndigheter og befolkningen er avhengig av et systematisk og kvalitetsbevisst forhold til opplæring.

Vårt levende kulturliv skjer i stor grad gjennom det frivillige kulturlivets organisasjoner over hele landet. Vår immaterielle kulturarv lever fordi noen har kunnskap om å utøve den, og at det foregår opplæring og aktivitet i de mange lokale lag og foreningene. Studieforbundene er helt avgjørende for nå målene i frivillighetsmeldingen og kulturmeldingen, og målene om å ta vare på og formidle kulturarv.

Det viktigste rammevilkåret for å styrke frivillig sektor som læringsarena og kompetansen i sektoren er bevisst satsing på studieforbundene. Vi ber om at man følger opp ambisjonen om å styrke studieforbundene med bevilgninger som gir rom for fornyelse, vekst og rekruttering av bredere og mer krevende målgrupper for læring. Vi ber derfor om at tilskuddet til studieforbund godkjent av Kulturdepartementet økes med 25 millioner for 2022.

2. Opptrappingsplan

Både studieforbund og folkehøyskoler utfyller det offentlige utdanningssystemet og har et felles verdigrunnlag forankret i tanken om folkeopplysning, og kan ses som vår regions bidrag til verdenspedagogikken. Nå som tidligere skjer studieforbundenes aktivitet nært folk og etter folks behov.

Forskjellen mellom folkehøyskolene og studieforbundene er at folkehøyskolene ikke har vært utsatt for den samme langvarige nedgangen i tilskudd som studieforbundene. De melder om økende elevtall, at nye skoler etableres og økte bevilgninger. Tilskuddet til studieforbund er derimot nesten 40% lavere i 2020 sammenlignet med nivået i 1996. Dette kan bidra til å forklare studieforbundenes manglende vekst i den samme perioden, sammenlignet med folkehøyskolene.

Som samfunn har vi lyktes godt i Norge, men også vi preges av økende spenninger og forskjeller mellom land og folk, ensomhet og utenforskap, fraflytting og andre globale utviklingstrender.

Studieforbundenes arbeid bidrar til å motvirke noen av disse utfordringene. Våre opplæringsarenaer skaper møteplasser og arenaer for deltagelse og læring som er et viktig grunnlag for det norske tillitssamfunnet og for bolyst i vårt landstrakte land. Dette er møteplasser hvor mennesker bygger kunnskap sammen, gjennom dialog, samhandling og refleksjon uavhengig av funksjonshindre, bakgrunn eller alder. Det er ingen andre deler av utdanningssystemet som i samme grad ivaretar studieforbundenes unike rolle for å fremme demokrati, likeverd og fleksible læringsmuligheter for alle. Opplærings- og kunnskapsdeling er en forutsetning for en velfungerende og kompetent frivillig sektor med tillit hos myndigheter og befolkningen som Norge trenger for å håndtere morgendagens utfordringer.

I Granavolden-plattformen ble regjeringen enig om å styrke det frivillige, åpne og ubyråkratiske opplæringstilbudet i frivillig sektor, i regi av blant andre studieforbundene. I mange år har både størrelsen på tilskuddet til studieforbundene og omfanget av studieforbundenes opplæringstilbud vært opprettholdt på omtrent samme nivå. Selv om studieforbundene kan vise til gode resultater, er det lite som tyder på at regjeringen har nådd ambisjonen om å styrke opplæringstilbudet i frivillig sektor.

Vi ber derfor regjeringen om å lage en forpliktende opptrappingsplan for studieforbundene, med sikte på at tilskuddet til studieforbund godkjent av Kulturdepartementet økes til 250 millioner kroner innen 2025. Opptrappingen bør skje gradvis og forutsigbart slik at studieforbundene kan bygge opp virksomheten i tråd med økningen. Dette vil gi en reell styrking av opplæringstilbudet i frivillig sektor, som vil løfte befolkningens kompetanse til å styrke frivilligheten, kulturlivet, lokalsamfunn som fremmer inkludering, demokrati og samhold.

3. Tilskudd til Voksenopplæringsforbundet

Vofo er interesseorganisasjonen til de 14 offentlig godkjente studieforbundene i Norge. Disse bidrar til organisert opplæring i over 500 frivillige og ideelle medlemsorganisasjoner og et mangfold av opplæringstilbud.

Mangfold i studieforbundenes medlemsmasse, opplæringstilbud og roller, tilsier at det er et stort behov for å samordne og å løse felles utfordringer. Delingen av studieforbundene mellom Kunnskapsdepartementet (KD) og Kulturdepartementet (KUD) vil bety merarbeid for Vofo. Vofo vil måtte forholde seg til to departementer og to komiteer på Stortinget, og det vil brukes mere ressurser enn tidligere på å holde en god og tett dialog mellom studieforbundene i henholdsvis KD-området og KUD-området.

Voksenopplæringsforbundet og studieforbundene har store ambisjoner om å bli en tydeligere aktør på det kompetanse-, kultur- og frivillighetspolitiske feltet.

Vofo ønsker å være en konstruktiv bidragsyter for å møte politiske ambisjoner og fremme studieforbundenes interesser.

En av Vofos oppgaver er å bidra til at studieforbundene har en så effektiv hverdag som mulig. Arbeidet med implementering og omforente tolkninger og praktiseringer av det nye regelverket vil være en viktig oppgave for Vofo. Dette skjer gjennom ulike fellestjenester, møteplasser, stimulering til samordning, forenkling samt IT-løsninger for registrering, kvalitetssikring, rapportering til myndighetene. Det er viktig at studieforbundenes rapportering holder høy kvalitet og gir et riktig bilde av den kursvirksomheten som skjer i sektoren. Vofo samordner og kvalitetssirkler studieforbundenes årlige rapportering til SSB og vil styrke samarbeidet med SSB og Kompetanse Norge fremover.

Vofo har i 2020 jobbet med etablering av et nytt datasystem for studieforbundene. Systemet skal bidra til å effektivisere og forenkle arbeidsprosesser i studieforbundene knyttet til søknad og saksbehandling, både for søker og saksbehandler, og forbedre mulighetene for internkontroll og tilsyn. Det legges også til rette for endringer i regelverket som følge av at tilskuddsordningen deles mellom KD og KUD. Vi viser til søknad om tilskudd til etablering av

nytt felles datasystem for studieforbundene datert 13. mai 2020, og imøteser støtte til etableringen av denne sentrale infrastrukturen for studieforbundene og kursarrangørene.

Vofo ønsker å styrke sin innsats med å fremme voksnes læring ved å bidra til mangfold, utvikling og ny kunnskap og være et felles forum for voksnes læring i demokratiske og ideelle organisasjoner. Det finnes mye kunnskap i Vofo og studieforbundenes nettverk, og en viktig oppgave er derfor å legge til rette for god informasjonsflyt. Med en effektiv kunnskapsdeling kan studieforbundene og deres medlemmer gjøre nytte av positive synergieffekter, en større erfaringsbase og av potensielle samarbeidsmuligheter som dukker opp.

Vofo vil videre følge opp arbeidet med voksens læring ved å tilby konferanser, seminarer og kurs for og i samarbeid med studieforbundene og deres medlemmer. Vi ser stort potensialet i å videreutvikle dette arbeidet fremover og gjøre Vofo til en av landets viktigste arena for voksens læring.

Vofo sitter i Kompetansepolitisk råd og representerer for frivillig og ideell sektor. Vofo er en viktig pådriver for å gjøre sektoren til en tydeligere bidragsyter i landets kompetansepolitikk, både nasjonalt og regionalt. Vi mener det ligger et stort potensial i å se de ulike læringsarenaene i arbeidsliv, frivillig/ideell sektor og utdanningssektor i sammenheng og få på plass en politikk som får dem til å spille bedre sammen i et utvidet kompetanseperspektiv.

Det er viktig å legge til rette for samhandling mellom frivillig og ideell sektor og lokale myndigheter for at befolkningen skal få tilgang til flere læringsarenaer. For å møte dette behovet trenger vi en sterkere finansiering av Vofos regionale arbeid. Vofo tildeler regionalt tilskudd til studieforbundene på vegne av fylkeskommunene. Vofo har i dag regioner som dekker alle landets fylker, men flere av disse mangler ressurser til å være en effektiv støtte for studieforbundene og pådriver for regionalt samarbeid. Vi ber om en økning i statsbudsjettet slik at vi kan styrke vår regionale kapasitet.

Vi ber om fortsatt forutsigbarhet for vårt budsjett og at tilskuddet til Voksenopplæringsforbundet økes med 2 millioner kroner for 2021.

4. Momskompensasjon

Studieforbundene mottar i dag ikke momskompensasjon til tross for at de bidrar til å fremme frivilligaktivitet og er registrert i frivillighetsregisteret. Det fremgår av *forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner* at studieforbund ikke gis kompensasjon. Studieforbundene fikk momskompensasjon i den tidligere ordningen.

Vi ber om at studieforbund som bidrar til frivillig aktivitet, og ellers tilfredsstillende kriteriene gis rett på momskompensasjon

Vi stiller gjerne til et møte for å utdype innspillet nærmere.

Med hilsen

Voksenopplæringsforbundet

Hege Irene Fossum
Styreleder

Rune Foshaug
Generalsekretær